

DISSERTATIO XXVIII.

De censu redimibili, super simili alio im-
posito, & pacto ei adiecto ut illo redem-
pto, hunc etiam redimere debitor tene-
atur, an valeat, qualiterve executioni man-
dari possit & latissime de Bulla Nicolai
V. de censibus.

SUMMARI A.

- 1 **F**allit species.
¶ Censu à Rege ex ipsius iuribus, ac redditibus
alii debitis, vulgo dicitur iure, ibid.
- 2 **C**ontrahent licetum est in quocunque contratu quibus
possit modis, seu pactis omnibus se indennem fer-
nare.
- 3 **P**actio, seu conditio, qua censu empor in easum
redemptionis alterius censu, super quo fibi ven-
ditus impensis est, huius etiam redempcionem
pacificiter, in eam sine tendi, ut empor se fer-
cens, & inde non prestat. &c. n. seq.
- 4 **C**ensus an extinguatur ex super qua censu re-
dimibili est, impensis, articulus est valde controver-
sus, in quo duae sunt contraries opiniones contrarie.
- 5 **C**ensus perire exinde re eidem supposita qui voluit,
in eo possum fundari quod periculum rei em-
pte perficto contractu emptoris sit, non vendi-
oris.
- 6 **C**ensus debitor an possit per pactum obligari creditori,
ut perenne & confusa, census obligato nihilominus
duret? & n. 22. & 53.
- 7 **C**ensus si non extinguatur exinde re, si per qua illa
impensis est, non satis eius empor, & creditori
confutur, videatur per solas personas obligatio-
nem, quia sola in excedendo redditus sustinetur.
¶ Plus cautionis est in re, quam in persona, ibid.
- 8 **N**icolaus V. confititio de censibus, quia hic remissus re-
fertur, plenam ac liberam facultatem in censuali
contratu partibus concedit, quacunque advenienti
di pacta, que in eam censu securitatem, em-
tutionem, ac indemnitatem tendant, in eam
que rem nonnulla Sicilia, & Aragona decisio-
nes referuntur.
- 9 **P**actum inter venditorem, & emporum censu ita
conceptum ut qua causa bona censu subingata, re-
periuntur alteri obligationi obnoxia, sive hypotheca-
tivincularum alteri venditare debitor per ali-
quod tempus effet in mora solvenda redditus, posset
per emptorem peti sors principalis, validum pler-
ius existimat. Quod tamen an sit verum, &
qualiter accipendum traditur.
- 10 **P**actum de redimento censu redempto altero ei-
dem supposito omnino repugnat substantia cen-
sualis contratu, eumque utrare, ac foneratuum
reddere, existimat Felicianus.
- 11 **P**actum quocunque, vel conditio, qua venditor cen-
sus obligator inveniatur ad censu redimentum gene-
raliter prohibetur in extrangulis Martini V. &
Calixti III. & aperte, ac generalius in mo-
nito propria Pg V.
- 12 **P**actum quocunque contra dispositionem motus pro-
pria Pg V. obcumque ille receptus sit, in censuali
contratu appossum, illum utrius, ac fonerati-
um iuris presumptione efficer, ex Nauari senten-
tia indistincte docet Pater Melina. & consilium
causa admittit Ioh. Guiter, quo talia pacta ad-
plicentur.

Dissert. XXVII.

- 13 **P**actum in censuali contratu appossum, quo redimen-
do facultas in certum casum, vel censu debitor re-
stringitur, tam iure communis, quam ex mons pro-
prio Pg V. omnino inuisum esse, & contraria
substantia illius contratu docuit Iohannes Gu-
tier.
- 14 **P**actum memoratum ex aliorum sententia saltem vi-
tatur, seu collitum a censuali contratu tanquam
silicium, & respondens intrinsicam eius naturam, ob
peculiaries ad business contractus instans pe-
ritis conditiones.
- 15 **C**ensus redimibile super sola personali obligatione
nedum sustineri, sed ab initio constitui posse existi-
mari plures.
- 16 **C**ontra iuris sententiam Auendamus, & alij veriores,
& recipiorem esse multo verius resoluimus, multis
que probant, contraris satisfaciens, remissive.
- 17 **C**ensus redimibile super alio impensis, non redem-
to ciffare, & extingui, quasi remanentes oblique
fundis, quem vulgo dictum finca, existimat Lu-
dovicus Cencius.
- 18 **M**edia via in sententiis iuris authoribus plerumque
placuit, eaque sequentes indices laude digni exi-
stisunt.
- ¶ Lex sed & si lego 25. § adeo autem, in fin-
ff. de petit, hæred. ex iuri principiis procedit, nec
reli Tiberianii error adscribitur ab Am. Fabros
ibidem.
- ¶ Rufficorum iudicium, quod in dubiis res sit per
medium dividenda non est omnino ridiculum cen-
sendum, & qualiter accipiatur, ibid.
- 19 **H**ispaniensis Senatus in causa his proposito decretum re-
fertur.
- 20 **D**ecis incidentis Hispalensis Senatus in simili cau-
sæ annetior.
- 21 **P**actum de redimento censu, redempto altero ei-
dem supposito non tantum diffat a pacto absolute
de redimento censu ad voluntatem creditoris, sed
etiam a pacto de redimento censem perenne fundo
eidem supposito, mediumque tenet inter virumque
pactum & quare?
- ¶ Pactum absolutum de redimento censem ad
volentiam creditoris, censualem contractum,
pro talis est, vidatis, ibid.
- 22 **P**actum de redimento censem, cum fundus ei sup-
positus extinximus fuerit, seu perierit, simpliciter
removerit, salvo manente censuali contractu.
- 23 **P**actum de redimento censem, cum alter ei suppo-
itus redemptus fuerit, non omnino reficit na-
tura censuali contractus, sed eatus tantum, quatenus
præcisè cogit debitorum ad redimento censem
eo causa quo debitor facultatem habeat, loco redem-
pti censu alias censem, vel fundum supponendi.
¶ Ideo non est vñiarum, sed alias per se illi-
cum.
- 24 **C**ensus antiquus, non subingatus, eius creditori, eadem
que noui census debitori redemptus, simpliciter pe-
rire non dicuntur, istum pro illo primum domi-
nus accepit.
- 25 **E**xtrangantes Martini, & Calixti I. & II. de empto.
& vend. tantum loquuntur in simplici, & ab initio
pacto de redimento censem ad alterius, quam debiti-
ori arbitrius, ac prout pactum conditione non
comprendunt.
- ¶ Conditionalis actus proprii talis non est, ibid.
- 26 Pg V. proprias motas de censibus Hispania recipi-
non est, nec ubi receptus est, improbat velut vñia-
ria, & contraria substantia censualis contratu,
omnia pacta ibidem prohibita, sed ea tantum, que
opponuntur forma, initio illius motus proprii pra-
escripsi.
- 27 **C**ensualis contratu, cui appossum est pactum
de redimento censem, cum alter ei suppositus
redemptus fuerit, sublata restrictione redimen-
di præcisè, utique sufficiunt, arque adeo ipsa
quoque pactum valet, redactum ad termines
iuris communi, quasi alternativa conceptua
est.
- 28 **A**ctus in dabo ita semper interpretandus est, ut valeat
eo modo, quo possit postea quare ut paret.
- 29 **P**actum de redimento censem, si debitor aliquo
tempore in eius solutione ciffatur, vel si res censu
supposita, disquo nexus obstruit, vel aliena, ipso
quaque debitor ignorante, reperiatur nullum est, &
absque eo censu contractus sustinetur, & qualiter
hoc procedat?
- 30 **E**xecutio virtute instrumenti regulariter non competit
pro eo, quod tacitè inter partes actum intelligitur,
sed pro ratione, quod nominatur in ipso instru-
mento comprehendens est.
- 31 **E**xecutio competit pro eo, quod tacitè, & indi-
rectè ex instrumento colligitur, absque aliquo ex-
traneo actu, vel adiuncta iuri interpretatio-
ne, ex saltem casu, quo ipsi instrumento simpli-
citer executio tribuitur, & non contentis in eo ratione.
- ¶ Instrumentum publicum, & sic clausulam,
quam garantiam vocant, non habeat, paratum
nostris iure execucionem habet, remissive, ibi-
dem.
- 32 **M**arius, qui in dotale instrumento, se dorem ab
ex ore accepte fatur, licet de ea restituenda nihil
in eo caneris tacit tamen id promisse intelligitur,
ad idque executio copi potest.
- 33 **E**xecutio locum habet neum in re expensi hypotheca-
ta sed etiam tacite, & virtualiter ex interpretatione
legis.
- 34 **I**dem est si in instrumento quis certam rem tradere
obligatur, eaque res perempta sit, nam executio
ex eo instrumento peti potest pro vera eius estimatio-
ne.
- ¶ Estimatio rei perempta, eius loco ex iuri in-
terpretatione succedit, ibid.
- 35 **E**xecutio non competit pro eo, quod tacitè ex instru-
mento colligitur, si ut id colligatur extraneo actu
requiratur.
- ¶ Proutè executio non competit ex instrumen-
to locationis, pro certo tempore facta, ad tacitam
sequentis temporis relocationem, que ut in-
ducatur, necesse est ut conductus polo primum tem-
pus ex censu locationis in re locata permaneat,
ibidem.
- 36 **P**acta, quibus se quis indemnum in contractu fer-
nare vult, ita demum omnino valent, si iure
non improbant nec contraria sint eius substantias,
aut intrinsecus natura, & censu aliamnam vel omnino
nulla erint, vel non ita valida, ut simili cum eis
contractus sustinetur.
- 37 **P**acta quocunque granam adferentia debitori cen-
sus, sine conditione eius deteriorum reddentia, aut
præsumpta censu minutiæ, ab eo tolluntur, ut illa-
cita.
- 38 **P**actio seu conditio, ut census super alio impensis debi-
tori, si redempto, teneatur censem a se debitum
redimere, est ad indemnitatem creditoris tendat, at
absoluta sumpta, illicta est, & contraria iustitia
census, & quare?
- 39 **P**actio predicationis diffat a pactione, quæ censu cre-
ditor sibi redempto, aut redditus solutione
consulit, in euentum quod res illi supposita omnino
existentia fuerit, intendio forsitan alterius.
- 40 **O**pini negans, extincta re, super qua census redimi-

et que huiusmodi supplemento, nemp̄ aut de credito indemnī reddendo, non viueque vales, quacumque admissa opinione in illo articulo, utram censu redimib⁹ extinguitur exentiā re censita? maxime vero admittit affirmativa sententia, qua verior est, et qua si eius ratio? cum. n. seq.

52 Nihil referti, quid ex equipūle tribus fiat.

53 Palio offici non pugat, ut periculum extinguitis rei censu cedat periculo venditoris, seu debitoris censu non emptoris, seu creditoris.

54 Nicolai V. Bulla seu constitutio de censibus, specialiter emanauit erga regna viri⁹que Sicilia, cura, & ultra plurimi in quibus, & Regna Aragonie, Valencia, & Majoricarum, Principatus Cataloniae, & comitatus Rossellionis, & Ceretaniae continentur; catus Bulla synopsi traditur.

55 Regna viri⁹que Siciliae, Cappella Regnis tandem unita, & incorporata sunt ibidem.

56 Nicolai V. constitutio in multis à iure communis de iure specialis, seu localis est erga prefata Regna, nec ad alia extendenda qua ratione inter alias extrangantes communes apposita non reperitur.

56 Constitutio illa de facto tantum, non autem de iure apud plures alias nationes recepta est, quo nomine taxatur Felicianus qui generaliter ad omnes nationes eam emanare cedavit.

57 Decisiones Siciliae, & Aragonie, num. 8. relate, veritatem sive in illis Regnis, inspecta Bulla Nicolai, que ipsi conueniens fuit ad manus malum evitandum.

58 Hieronymus Gabrielius Martinus Navarrus, & Ioannes Lupus, generaliter docentes in eis etiam communis, ieiuno saltem, ex Navari sententia, mox proprio Pij V. lucrum ac validam esse pastum, quod census debitor in eius soluione moroso existente, posuit ille ad redemptionem cogi, refellit, ut.

59 Lex Principis secularis statuerit non potest, ut ab hominibus in soliendo censu, possit ille ad redempcionem cogi, & quare?

60 Visarij, vel d. Visara, super peccati contractus cognitio, & declaratio ad Ecclesiam iurium pertinet, ibidem.

60 Lex Navarra, que pactum commissi, ratione more, in contraria censu apostata, ut exercitio mandari posset, transfundit in pactum de repetitione fortis, atque ita saltem huiusmodi secundum pactum approbat, ex defecto postea nullus est, & in se etiam oblitus iniuncta, contra Navarrum, & Ioannem Gutierrez eam legem iustam appellans.

61 Lex 68. Tauri, que est lex 1. tit. 15. lib. 5. non compilationis, multo magis nulla est ex postfatis deselit, dum pactum pone commissi in censu etiam redimibili permitti. Ide communi praxi tantum recepta est quod census perpetuum, oblique redimendi pacto constitutum super re eius, qui pensionem annuanam sibi solvendam fore caserit.

62 Nec id repugnat verbis dictarum legum, ibidem.

62 Ioannes Baptista Lupus, dum in Nicolai V. constitutionem inchoato, nimia libertatis incusator cuique fundamenta referuntur, & 3. num. seqq.

63 Census super uniuersitate bonorum, & obligatione personali venditori, multis bonis specificatis, censu non potest.

64 Censum venditores non maiorem pensionem retribue tenentur, quam recipere sollii fuerint ex bonis suis, censu subingatis.

65 Ioan. Baptista Lupus dum dixit, Bullam Nicolai

ansam prebere iniquis, & visarij censibus, in eo tamam sensu defendit, quod resipexerit forsan ad depravatam illius Bulla extensionem ad quanplurimas alias nationes; in alio vero sensu velut insolens, & temerarius oburgatur.

66 Conditiones, quas Nicolai V. in ipsius peculiari Bulla de censibus requirit, à naturali, & diuina iure non discrepant, tunc dissentiant ab eo, quod Martinus V. prius statuerat, & postea Calixtus III. & Pius V. localem Nicolai V. constitutionem non abrogantes, generaliter probante.

67 Gregorius XIII. Nicolai V. Bullam conformauit, & declarauit, ad infinitam prudenter, & perpetuo memorandi Regis quandam nostri Philippi II. eiusque verba restringuntur.

68 Pater Joannes Baptista Scovia pro defensione Bullae Nicolai confidat, eam non permisisse, aut confirmasse censu redimibili super universi bonis, & persona venditori constitutos, sed suppedita rei certa subrogatione statuisse, ut & cetera bona, & persona venditores pro illius securitate obligari possent.

69 Interpretatio illuc, velut verbis Bulla Nicolai non adaptabilis, refellit.

70 Pragmatica Regis Alfonssi, qua Bullam Nicolai V. de censibus sub equitate apud Pholcrium in praxi censibus, aperte exigit, ut & ipse inde colligit, & praxi obseruari testatur, ut census super certa constituantur.

71 Pragmatica illa ius in hac materia constitutio non potest, nisi quatenus ex Bulla colligimus, nec ad alia exigit specialis, ac certa rei suppositionem, nisi ut exercitio transire possit contra tertium eius possessorum.

72 Pragmatica Regis Alfonssi quidam ita interpretatur, ut demonstrationis gratia, & non pro forma, specialiter impositionem requirat, que tamen interpretatione concurrit.

73 Nicolai V. speciali ratione in Regnis Sicilia, & Aragonia probauit census redimibili, etiam super uniuersitate bonorum venditori constitutos, ut ipse iuri naturali, aut divino non refugiantur, sed positivo tantum, contraria censuali contractu naturam praefervent.

74 Gregorius X V. Nicolai V. constitutionem declarans, illud ei ad finem addidit, ut in primis certa rei, vel rerum, super quas, vel quibus censu imponatur, ac deinde si partes voluerint, pro illius securitate omnium bonorum in genere mentio, & obligatio fiat.

75 Nicolai V. constitutio de censibus, ex eo periculoso creditur a Joanne Baptista Lupo, quod apparet census, ex quibus pensio venit quotannis exigenda etiam usque ad decimam partem recipit prei, & quare?

76 Contrarium resolutionis & respondetur argumento Ioan. Bapt. Lapi.

77 Termini habiles in quibus iuriis dispositione supponendi sunt.

78 Iura ad ea, que frequentius accidunt, semper respondunt ibidem.

79 Census signatim emptio tunc demum tamum illuc est ob certitudinem redditus annui, cum talis certudo versatur circa tempus, quo census constituto durabit, non vero cum versatur tantum circa taxam illius.

80 Taxa

positus est, huins etiam redemptionem pacificatur, in eum dumtaxat finem dirigitur, ut emptor se fecurum ac indemnum praelit: ergo illa omnino feruanda est nec iustitia census contraria censeti debet. Minor probatur, tum quia cum valde controversum sit, utrum * extincta re, super qua census redimibilis est impotitus, ipse quoque census extinguitur, necne in quo articulo duas communes contrarias referunt Felicianus de Solis tom. 1. de censibus, libro 1. capite 8. numero 19. & tom. 2. in appendice ad idem cap. numero 17. & 18. Hieron. Cenall. tom. 1. præl. questione 3. & tom. 3. quæst. 847. Frater Emanuel Rodriguez 1. pars summa, capite 87. numero 15. Salas de contrictibus, sive de censibus, dub. 33. Auendanus de censibus, capite 60. nouissime Ludovicus Cenius ead. tractat. parte 3. capite 1. quæst. 1. artic. 1. non videtur dubitandum, quia ad omnem difficultatem loquuntur, in iste ac prudenter per relatum patrum libi emptor census consulat; tum etiam quia siue affirmatiuam sententiam admittamus, que docet perire, ac cessare censum extinctione rei censita, cum possimmo eius ratio ex eo nitatur, quod periculum rei emptor perfecte contractu emptoris sit, non venditoris, vt ex l. id quod, 7. cum sequentibus, ff. de peric. & commod. rei vend. l. 1. in prime, & l. 2. in fine, Codice codem tis. §. cum autem, inst. de empt. & vend. cum similibus relatis a D. Pichard. ibi, n. 1. notarunt Miningerius singularium obseruat. cent. 6. obseruat. 36. Borginus Cauleanus deci. Enicano. n. 1. & 9. p. 21. Pater Molina de ast. & iure, rom. 2. tractat. 2. disput. 366. n. 14. Auend. Cenall. & Cenius supra. Donel. comment. inv. ciuil. lib. 1. cap. 2. & ed cum Osvald. alios congerens lit. D. Eneraid. Bronchorst. contraria iuxta institutum remouens, enacionphonon, sive contr. u. q. cen. 2. affir. 5. nouissime & eleganter vir doctissimus mihiq; amicissimus D. Don Christoph. Mofoco, & Cordub. in alleg. fiscal. contra D. Ioan. m. de Anassa, n. 15. (vbi in pluribus aliis iuribus, & authoritatibus exornat, optimèque num. seqq. profequitur & à num. 30. crudite, & utiliter contraria in proposito iura conciliat) & pacto possit contrariar. effici, ut colligitur ex l. 1. ver. Sed si vendor, l. sive condicione, 10. iuncta l. necessario, 8. ver. Quod si pend. et ff. de pericolo, & commodo rei venditare, d. s. que fortassis, & in fine, cum relatis a Feliciano tom. 1. de censibus, lib. 1. cap. 4. n. 5. post med. ver. Secunda quoque difficultas, & ex l. 39. tit. 5. par. 5. ac ultra ordinarios vbique, notant Mininger. d. obseruat. 36. num. 5. Cauleanus ubi proxime, Molina d. disput. 366. num. 14. & post quamplures alios D. Christophorus Mosculo in relata allegat. fiscal. n. 3. & 36. pacto quoque effici posse videtur, ut redemptio antiquo censu, vendor tenetur ad redendum nouum, super ea constitutum, sive ad capitale reddendum; nam & illa * admissa sententia, volente petre censum, perente re eidem supposita, valet contrarium pactum, nempe vt eo calo census obligatio duret, ut in terminis docuit Paul. Paris. consil. 75. n. 31. vol. 4. cuius ad hoc meminit Felicianus ubi proxime, & d. lib. 1. cap. 8. num. 19. post medium, ver. Nec repugnat, & c. 9. n. 12. ad fin. ver. Ex natura iuris, tom. 1. ac refoluit cum multis aliis 2. tom. de censibus, lib. 1. cap. 8. n. 18. sine etiam negativam sententiam magis probemus, * cum ea inspecta, non satis sit cum ultimi indemnitatii emptoris, seu creditoris census per solam personalem obligationem, qua sola ius exigendi redditus insinuetur, multo infusus videtur ei permittendum sibi per memoratum pactum de sorte repetenda prospicere, argumento vulgaris regule, quod plus cautionis in re est, quam in persona, l. plus cautionis, & 3. ff. aereg. iur. §. sicut autem actio, ver. Expediit, inst. de oblig. quia ex delicto nascamur.

D. D. Iof. Vela Dissertat. Tom. I.

G g Deinde

8 Deinde pro hac parte videtur expressa constitutio Nicolai V. de censibus, quam referunt Petrus Hollerius in praxi censuali, statim in princ. Ioannes Baptista Lupus in tractatibus suis, ad l. 2. Cod. de part. inter empt. commentator 2. §. 2. num. 8. 3. Quanta in summa Ediary, pag. 279. cum seqq. Felician. tom. 2. de censib. lib. 1. cap. 1. n. 7. breviator Pater Ioan. Bap. Scortia in selectis sumorum Pontificum constitutiones, epistole 37. qui theorem. 104. statim sequenti, alias eam referentes congerit, quae lane constituit plenamque liberam facultatem partibus concedit, in huiusmodi censuali contractu quacumque adiiciendi pacta, que in earam cuiusvis lectoritatem, actionem, ac indemnitatem tendant, & quod ex illa constitutione in simili casu iudicauit Senatus Regni Siciliae, teste Mastrillo Act. 3. §. 2. n. 2. vers. Contrarium 1. part. vbi validum fuit declaratum simile pactum, quod nimirum casu, quo bona subingenta reperientur obligationi obnoxia, sine hypothecata vinculata, aut alteri vendita, vel debitor per aliquod tempus esset in morta soluendi redditus, posset per empotem peti pars principalis, idque ex alis fundamentis probat Matrillus ibi, que his affecti posse, quibusque moti item post alios censoribus Iosephus Sella decisi. Aragon. 1. 16. a. num. 6. 4. vol. 2. Marius Muta decisi. Sicilia 98. a. num. 1. & quoad ultimum casum Hieronymus Gabr. conf. 1. 5. 2. per torum. vol. 1. Naunatus lib. 3. consil. ii. de empt. & vendit. conf. 1. 5. num. 6. Ioan. Baptista Lupus in d. l. 2. Cod. de partis inter emptor. comment. 2. §. 2. num. 6. 9. ver. Sed aduerserendum, Ioan. Martinez ab Olano in concordia, & noua reduta. arinomiar. lit. A. num. 1. 2. qui relata pactione passim Naunatus ut sit, ac mirari le, quod ea etiam non videntur censuar in his Cappella Regnis) Domini de Rota apud Ludon. Cencium post tract. de censibus, dce. 1. 2. 2. n. 1. & latius Fontanellae, de part. mpt. claus. & gloss. 1. 8. p. 3. a. n. 8. (qui etiam n. 88. sic passim in sua Barcinensis patria & statutis, & in Senatu iudicatum teltatum) Ambrosius Mai in alle. at. qua extat post consult. 3. Hippolyti Mala, ipsius filii, sub n. 20. Alia quoque pro hac parte in Senato expedebantur, que ne minimum hac dissertatio protrahat, ad duas sequentes referenda duci.

10 Verum ex aduerso pro parte Didaci, & contra mandatum executorium, ab ordinario indice decretum, sequentia faciunt. In primis, quod vir non parum doctus, & qui apud nostrates materiam censivalium ex professo magis primus petraquit, Felician, inquam de Solis tom. 2. de censib. sine in appendice, lib. 1. c. 6. 7. n. 3. in eadem specie, que nobis est pra. manibus, ex facto consultus respondebit, pactum de redimento censum, redempto altero eidem supposito, non nisi repugnare substantia contractus convalis, atque adeo neminem non valere, sed etiam contractum ipsum vitiare, ac feceritatem reddere, ita vt redditus percepti in fortem principalem sint imputandis, eoque redimenti facultas, etiam conditionata, & in certum casum restricta, absque viura labore creditoris voluntati, & arbitrio committi non magis posset, quam absoluta possit, quod & ipsum generaliter docuerat idem Felician, tom. 1. de censib. lib. 1. c. 10. n. 18. & 28. vers. Pactum autem contra certum, & vers. Prima & si conveniat, idque (ne sola eius autoritate nitamur) confirmari non leniter videtur* ex extractis 1. & 2. de empion. & vendit. vbi generaliter prohibetur quodcumque pactum, vel conditio, quo, vel qua venditor censum obligetur iniurias ad censem redendum, ex quibus id etiam notarum nonnullis relati a Joanne Lupo comment. 2. de censib. ad l. 2. Cod. de part. inter emptor. §. 2. n. 6. 9. ad finem principi, ver. Quirimmo, & aperiatis ex motu proprio. Pij Quinti, qui extat inter eius constitutiones, relatas a Laertio Cherubino tom. 2. confitit. 79.

sub §. 10. ad finem, illic, non obstantibus aliquibus pactis, directe, aut indirecte taliter facultatem auferentibus, quibuscumque o. bts, aut classis concepta sint, & §. 12. illuc: Pater etiam continencia, precium censu extra easum prædictum, ab initio, aut ob panem, aut ob aliis causulis repeti posse, omnino prohibetur, iuncto §. 13. seu vers. Contrarium, illic, contractus sub dicta forma, sub hac celebrando, generaliter indicamus; quem locum explicatis Pater Ludovicus Molin. de infit. & iure, tom. 2. tract. 2. disput. 329. n. 12. 2. vers. Arbitrus tamen, docet, * vbiunque faltem ille motus propriis receptus sit, (propt in Hispania haec in parte recipi posset, cum solum quatenus praesentem pecuniam numerationem requirit, ab eo supplicatione eis indicet lex 10. tit. 1. 5. lib. 5. nota compilat, qua tamem de latius alibi distero) quodcumque pactum, contra illius dispositionem appossum, viari contructum censualem, illum que fereratim iuri presumptione efficer, ac nullum, vt & ait sensisse Naunaturum à se citatum, & saltem vbi huiusmodi pacta ad petitionem domini census executioni mandarentur, verisimilium est credi Ioan. Guiterre (cuius meminit etiam ipse Molina) lib. 2. prat. quest. 176. n. 4. vers. Ex quibus, in specie* verò quo 13 ad predictum pactum, redimenti facultatem in certum casum, vel tempus debitorum restitutions, quod inspecto tam iure communis, quam moto proprio Pij Quinti omnino iniustum sit, & contraria, substantia censulari contractus, docuit idem Ioan. Guiterre d. quest. 176. num. 3. in ultimo fundamento, & q. 175. per rotam, sequuntur Auendanus de censibus, cap. 1. 9. num. 1. 3. vers. Quorum sententia, Stephanus Gratianus, disceptat forens. tom. 3. cap. 587. a. num. 2. ad 5. Hac igitur admitti sententia, necessarij fatendum videtur mandatum executorium, ab ordinario Hispaniensi sumptuere contra Didaem decretum, in eo latenter insitum fuisse, quod redditus perceptos in fortis principali extenuationem cedere non adiecerit, iuxta ea, qua dissertatione praecedenti latius diximus, maximè nro 20. & 45.

Rursus pro hac parte expendeatur, quod est feliciana, & sequacium sententiam respnsumus, fatem tamen fatendum est, relatam pacionem à censuali contractu tolli, ac vitari, tanquam eius intrinsecus natura, ob peculiares ad eiusdem contractus infinitam partem conditions, repugnantem, adeo que illicitam, iuxta ea que notarum idem Felicianus d. numero 28. vers. Clavisule vero Stephanus Gratianus disceptat forens. tom. 1. capite 141. numero 20. Sigilmundus Scaccia de commerciis, §. 1. quest. 7. part. 2. ampliar. 20. numero 14. Ludovicus Cencius de censibus, part. 2. capite 1. quest. 3. art. 1. numero 13. & in terminis contra Felicianum, non tantum illicitum, fed & usurparum illud patrem centenfem d. tom. 2. de censib. libro 1. cap. 7. num. 3. docuit idem Ludovicus Cencius d. quest. 3. art. 8. num. 49. quo admissi, aut voluntum, pacto illo sublatto, censem conferunt in personam debitorum, sine in sola eius* personali obligatione, eorum opinionem sequunt, qui etiam ab initio fuerint per ea folia annuum censem constituti posse defendunt, quos referunt, & sequuntur D. Praes. Convarum variar. resolut. libro 3. capite 7. num. 5. vers. Ego senne, Pater Ludovicus Molina de infit. & iure, tom. 2. tract. 2. disputat. 387. num. 6. Felicianus de censibus, lib. 1. cap. 8. ex num. 4. & in appendice, seu tom. 2. ad idem caput, ex num. 1. Gaspar. Rodriguez de reditibus, lib. 1. quest. 4. numer. 33. quibus adiiciunt plures alios Attendanus de censibus, cap. 5. n. 16. Scaccia d. 1. quest. num. 2. 4. vers. Contrarium opinionem, & Cencius de censibus, 1. parte, cap. 3. questione 1. articulo 6. n. 2. & 3. & iuxta hanc sententiam iniustum planum finit mandatum executorium, & in

Hispalensis contra Didacum pro forte principali decreto, virtute illius pacti illiciti, ac ipso iure nulli, ut dictum est; aut probamus magis contraria sententia, quam Anuedanus, Scaccia, & Cencius, proximè relati similiter referant, & veriore, ac receptione esse agnoscunt, multisque probant, contraria satisfaciens, nempe censum in lola perfoma constitui, aut conseruari non posse; & si admittamus simul receptionem interpretum sententiam, supra num. 4. à nobis commemoratam, & inferius disertatam, latissime comproadam, qua vult perire, ac cessare censum, extinta, vel perempta re eidem imposita, necessario videtur fatendum, redempto & antiquo censu, super quo nouis impositis est, nouum quoque censum cessare, & extingi, vt in terminis docuit Cencius de censib. part. 1. cap. 3. quæst. 1. art. 3. n. 13. & p. 2. cap. 1. q. 3. d. art. 8. n. 50. & p. 5. cap. 2. n. 7. ratione vias, quod tunc nouis census maneat absque fundo, vulgo finca. Quo etiam admisso, multo magis necesse est fateri, mandatum illud excitorum omnino in iustitiam esse.

In re itaque adeò ancipiēt medianam viam Senatus noster merito eligendam pntauit, quæ & ipsi iuri authoribus plerumque placuit, l. sed & si lego 25. (alias 28.) q. adeo autem, in fin. ff. de perit. heredit. (quicquid cum s. Tribonianis tribut. & à iuris, aquitatisque ratione abhorreto solita andicata exiit) m. Ant. Fab. ibi, & latius lib. 18. coniectarum, cap. 2.) l. antiqui 3. vers. Quid est ergo, ifi p. pars hereditatis patet, l. si pater fam. 40. verl. Ignoti, cum l. seq. ff. de hered. infis. l. Itius 5. 4. verl. judicatis enim, vbi nota Glori verb. parimonii, post alios optimè Alex. notab. ac n. 3. ff. ad S.C. Torelli. l. adeo 7. q. non quis ex aliena, ff. ac quer. rer. domini. s. vlt. ad fin. infis. quae est causa manum, non licet, s. cum ex aliena, inf. de rer. diuis. ultra illa iura relata ab Azone in brocard. rub. 1. verl. Medium tenendum, iuncta reolutione, quæ extat in rr. initium spetandum, verl. Non obstat his, & Damalo in reg. canon. reg. 94. verl. Medium esse spetandum, iuncta solus, in verl. Negat obstat eamque viam fidentes iudicis laude dignos esse optimè ex facto confutans respondit Philipp. Dec. consil. 2. 2. 7. in casu proposito, num. 4. lib. 1. & post alias probant Thriquel. de iure primog. quæst. 1. 7. opin. 4. n. 9. & 10. (vbi recte proprietate habuissent non esse adeò sidiculum censendum illud ruitorum indicium, cuius meminit Glos. vte. s. I. Nefermus 3. alijs 36. ff. de nego. gefisi, Nicol. Boërius decif. 42. num. 39. Franciscus Vintius decif. 4. 9. 2. ex num. 4. lib. 3. 1. Iosephus Ludovicus decif. Persifera 72. num. 10. Antoninus Theſancus decif. Pedem. 89. per totam, maximè num. 1. 2. & 3. & ad eum Galpar Antoninus Thesancus addit. 1. idem Galpar Antoninus quæst. forens. lib. 3. quæst. 106. n. vlt. Iam. Langlans lib. 3. semestriū. cap. 4. pog. mini 2. verl. Sed & si adie ambigua, Alex. Randulf. deſ. 4. 3. n. 1. p. 1. Ioannes Parlador. quotidianorum questionum lib. singulari, quæst. 9. n. 5. 6. & 7. Scipio Theodorus alleg. 2. 1. n. 10. non male intelligens rusticorum iudicium, a relata gloſſ. improbatum, de illo quod in rebus claris rem per medium diuidit, non etiam de eo, quod in rebus ambiguis medium viam amplectitur, quod pallia in ipsa probant, vt ostendimus, landatque etiam Atistores lib. 5. ethicor. cap. 4. Censuit namque S. Senatus, inde tam in gradu appellationis 3. die Anguli anni 1623. quam supplicationis 9. die Octobris eiusdem anni, prefatam patem de redimento censum, redempto altero eidem supposito, seu subiugato, validum omnino non esse, nec abolute executioni tradendum, ac proinde excitorum inferioriorum indicis mandatum nec recocant penitus, nec simpliciter confirmavit, sed sub cautione huiusmodi, vt nimisrum debitor satisfaceret, seque ab executione immunit, reddetur, in locum redempti centus alio agnato censu, vel fundo, qui debita se census solutioni inficeret.

Idem quoque indicant Senatus me indice in gradu appellationis, & supplicationis 8. die Maij. & 23. Octobris anni 1626. in causa exceptuā centus dona Bernada Maria de Mendoza vidua, cum son Ludonico del Alcazar, nam cum Joannes Antonius Hippo del Alcazar, don Ludonici pater, matrī dicitur done Bernarda centum vendidisse quatuor mille ducatorum tortis principalis, impoſitum super alio censu maioris quantitatibz, sibi a Rego debito in re eius monetaria ciuitatis Hispalensis, vulgo dicituā el senorio y moneda de la casa de la moneda, cali adiecta paſtione, ut quotiescumque a Rege census illis fibungatus redimeretur, ipse quoque Joannes Antonius censum a se debitum redimere, decusfoque redditus ereditati foliure adiutrix esset, sed & potea idem Joannes Antonius in venditione aliorum censum magna quantitatibus, qui sibi a Duce Osunensi, eiusque fratre debebantur, dicitur don Ludonico ipsius filio coniugato, adeoque extra patriam potestatem constituto iuxta l. 47. & 48. Tauri, in solemni instrumento facta, speciale cum eo legem confignisset, vt redemptio item illam, & alias, ad quas idem Joannes tenebatur, relato eueniente calu, codem modo filius intra certum tempus facere tenuerit, ac tandem calus eueniens redemptio redditus Regi, super quo Joannes Antonius censum a se matrī done Bernadā venditum impoluerat; cadem Bernada velut hæres matris, executionem petit adiutrix don Ludonicum virtute illius instrumenti, & obligationis in eopatri factæ (ex quo sibi quoque, impedito iure nostro Regio, ius quasitum est, iuxta late precedenti dissertatione traxta) vt patris censum redimeret, sine quatuor mille ducata tortis principalis, cum decursus redditibus persolueret, & ordinatio indice executionis mandatum in eam rem decurreret, ab copars dicti don Ludonici Hispalensis Senatum femeſ, & iterum provocauit, sed illa ita confirmandum putauimus, vt Ludonicus scilicet satisfaceret, alium censem, vel fundum æquè idoneum census paterni fecundari supponendo.

Vtrunque quidem meritò, quoniam pacum illud de redimento censum, redempto altero eidem supposito, non tantum diffat a pacto abſoluto de rediendo censum ad voluntatem creditoris, sed etiam a pacto de redimento censum, perenni vel extinto fundo eidem supposito, mediumque tenet inter vtrunque pacum. Primum siquidem omnino oppugnat substantiam censualis contractus, adeoque illam, prout talis est, vitiat, neque in alium legitum contractum, sed in freneticum mutum, vel pignus convertit, vt differat precedenti probacionis sub num. 1. o. 42. & 43. Secundum quoque, & si non oppugnet substantiam, at offendit omnino naturam intrinsecam, & quasi esentialem eiusdem contractus, quippe quæ ad wins iuffitum, & vt vera sit emptio, ac vendito, desideratur, nempe vt empti census periculum emptor subeat, iuxta ea que inferius differt. 3. latius probabitur. Quapropter tale pactum implicite remouet, fallo manente contractu, vt in huiusmodi pacis regulare esse obseruantur D. Petrus Couart. lib. 1. varior. refol. cap. 9. num. 9. & lib. 3. cap. 8. num. 7. Felicianus de censib. lib. 1. cap. 7. num. 6. & d. cap. 10. num. 28. verl. Clauſale vero. Azequias ad l. 1. tit. 1. lib. 5. mon. compilat. numero 6. D. Illephonius Petri de Lara in compend. vte bonis. capit. 2. 3. numero 18. & 19. & alij relati super num. 14. At pacem, & de quo agimus, est eidem nature census oppositior,

non tamen ei omnino resistit, sed quatenus praeceps debitorem cogit ad nonum censum redimendum eas, quo antiquus redemptus fuerit, cum aliquo facultatem haberet, vel id faciendo, vel loco censu subingari, qui sibi redemptus est, alium censum, vel fundum regue idoneum supponendi, quod ex his videlicet iatis sibi, & viuus iudicaret, argumen-to regula in alternatus, libro 6. & in specie nostra tradidit Pater Ludovicus Molin, de iust. & iure, tom. 2. tract. 2. disput. 3.94. numero 4. post medium, vers. 1. Quando autem censu, Pater Leonardus Lefius eodem tractatu, lib. 2. cap. 12. num. 79. Pater Joannes Azorius part. 3. iustitiae moraliam, lib. 10. de censibus, cap. 7. quæst. 1. Rebelloz de oblig. iust. 2. part. libro 10. de censibus, q. 6. num. 19. Hercules Marecotus var. resol. lib. 2. cap. 6. n. 5. & 6. Stephanus Gratianus disceptat forens. lib. 1. cap. 175. n. 21. & 22. Auen-dau. de censib. cap. 5.4. n. 10. Pater Joannes a Salas de contrariis, tract. 7. de censibus, dub. 7. n. 17. elegan-ter adiuvant, ad eum effectum censu subinga-tum non perire simpliciter, cum dominis, idemque noui censu debitor, iustum pro illo premium accep-rit, quo videlicet in damnum creditoris potiri non debet, imo id in locum redempti censu videtur suc-cessisse, ut ex eo saltem rem alienam lecuram emat, quam confini a debito supponat, iuxta ea, que dicimus infra numero 27. cum duobus sequentibus, confessio Text. in l. 5. & me. & Tuum, 32. ff. de rebus cre-dit. & l. nam hoc natura, 14. ff. de contract. indeb. l. iure nature 206. ff. de regul. cap. locupletari, 48. cod. tit. in 6. l. 17. tit. 34. part. 7. quam ultra ordinarios in his locis, exortant optima. Bald. cor. 348. facta fuerunt, n. 2. var. Confidera. vol. 1. Alex. in l. rem que nobis, 15. num. 8. vers. Et si Bart. & ver. Sed non puto. si de acquir. possef. Maranta de ordin. iud. 4. p. dis. 7. n. 44. Menoch. de recuper. rem. 4. per torum, Greg. Lop. in l. 4. glos. 2. vers. Angelus tamer. tit. 1. p. 6. Gutierr. in Aut. Sacramenta publicorum, n. 8. 2. C. si aduer. vident. D. Anton. Corduba de Lara in l. 5. quis a liberis, & si quis ex his, num. 94. ff. de liberis ag. noscendis. Parla-d. in sequenti, differ. 2. 5. 2. in princ. Hanc itaque fa-cultate, quam antiquo censu redempto, iure debitor habet ad iatisfacientiam vno, vel altero modo creditori noui censu, non admittit omnino pactum in memo-ratum, sed ad vnum dunitaxat modum rettingit, idoque proprie viuariu non est, sed illicitum tan-tum, quatenus sic ei simili facilius coactat.

25 Nec contrarium probant extravagantes Martini, & Calixti, que tantum loquuntur in simplici, & abso-luto pacto de redimento censum ad alterius, quam debitoris arbitrium, ac proinde pactum con-ditionale non comprehendunt, quod proprie tale dici non potest, iuxta regul. l. si quis sub cordis. 8. in fin. ff. si quis omisca causa estam. & l. 1. ff. de donat. quam regul. in proposito recte explicat don Rodericus Or-doñez, Salmanticensis quondam Praeceptor, in per-quam docta repetitione typis mandata ad l. si pa er, num. 91. C. de iustit. & sub. qua de re & ego olim dixi lat. plures adferunt, in scriptis Salmanticensibus ad cap. fin. et con l. ionibus appos. in prima prædictio-26 parie, sed nec motus proprius. Pij V. quicquam ob-stat, nam præterquam quod generaliter ille in Hispania receptus non est, vt disserat, 35. num. 19. & 20. circa finem, ver. Et quod r. uera. & à num. 31. ad 35. latissime proboterian in his locis, in quibus receptus est, non improbat, velut viuariu, & contraria substan-tia censu contractus omnia pacta ibi prohibita, sed ea tantum, que opponuntur formae, initio illius constitutionis sub §. 2. prædicta, vt contra Partem Molinan longe verius sentent Gutierr. dis. libr. 2. præd. quæst. 175. num. 5. volum. 1. Rodriguez de redit. libr. 2. quæst. 1. numero 7. ad final. Stephan. Gratian. referens,

disceptat, forens. tom. 1. dis. cap. 141. n. mero 23. vers. Neque obſta, Ludovicus Cencius, qui sic sapientia-Rotam declarat se fatur, d. 2. pari. de censib. 6. 1. quæst. 3. art. 1. num. 5. & dec. 146. ex num. 2. ad 8. & dec. 147. num. 1. 2. & 3.

Quinimodo prædicta restrictione sublata à p. 20, de quo agimus, non tantum contractus censitum su-istinuit, sed & ipsu pactum, redactum feliciter ad terminos iuris communis, sine subanditione tali facta, nisi debitor censu alius censum, vel fundum regue idoneum supponere malit, quæsi ab initio alternatiue con epum est, quod inter fieri potest, ad dubitationem omnem tollendam, iuxta reg. Text. in l. quinqua-tum 56. in princ. ff. mandati, leg. que subitations 81. ff. de reg. iur. & factis est, hanc eius pacti subanditionem, iure interpretationem fieri, quam illud omni-ni vitari, cum ex semper interpretatione fieri de-beat, vt potius valeat actus saltem eo modo quo pos-sit, quam ut omnino percat, argument. leg. 1. cum ibi notab. 5. & Philippus Dec. 3. notabili, sive ex n. 12. in cap. translat. 3. de confir. idem Decius alius in locis congettis a Fulvio Paciano de probat. lib. 1. capite 26. n. 66. (vbi & alios eiusdem lententia authores refert) Thobius Nonius conf. 70. n. 1. Rota nouissima decis. 132. n. 8. p. 2. plurique alii relata à Iul. Caesare Reginelo præt. quæst. 20. n. 2. in princ. ac post eos nouissime Antoniu. de Amato variar. ja-rensium resol. lib. 1. resol. 19. num. 21. Carolus de Grassis de exceptionibus, in predaldis, n. 66. adequo si id pactum ex se inutilis sit, omnino corrue instrumentum debet. Quis respondeat, negando aſſum-28 ptum, quando ex eodem instrumento, sicut cum ip-ſi executio tribuitur, & non contentis in eo tantum, quicquam ablique aliquo extraneo actu, etiam tacite, & indirecte, vel aliuncta iuriis interpretatione colli-gitur, quia perinde habetur, ac si in ipso instrumento continetur, argument. Text. in l. Prator art. 20. 8. 1. iuncta. Gl. verbo exp̄sum, quām diligenter nota-dam dicti Angel. ibi. n. 1. ff. de non oper. nunciat. in cap. super questionem 28. ad finem principi. vers. Intentionis, iuncta Abbatis traditione per eum Text. de officio delegati, & in cap. cum olim 19. in fin. vbi idem Abb. n. 10. poſt Butrium sibi contrarium sub eadem num. de censibus, optimè Felinus in d. cap. translato, n. 4. vers. Sed contra. Curt. iun. conf. 139. n. 4. & conf. 169. n. 8. ultra alios nouissime congettis Simonem, & August. Barbofa, se inuticem transcribentibus ad principia, & axiomata iuriis, illo lit. E. n. 30. & 10. n. 1. Amator Rodericus de exec. cap. 1. art. 4. n. 32. Ioan. Henia Volanus in Curia Philippica 2. p. 8. 7. n. 4. Ru-ginell. decip. 20. n. 2. vers. Contra vero, cum numeris sequentibus, adque in Regno Sicilia receptissimum ef-29 fe testatur (tametsi in pfectis illius ritibus, etiam in do-tali instrumento, de quo loquitur, contrarium verius putet) Antoninus de Amato variar. resol. lib. 1. resol. 8. n. 6. & 7. cum non nullis seqq.

Idemque eil (quod ad ipsiem nostram magis ac-cedit) si in instrumento nominatum certam rem trade-ri quicquam obligatur; nam cum re illa perempta, etis loco vera ipsius estimatio ex iuriis interpreta-tione succedit. I. Julianus 3. ff. de confess. Gloffa, & com-monis in l. 1. ff. de distract. pignor. quam, pluribus re-latis, refolunt Petri Sard. decip. 306. n. 14. Petrus Barbofa in l. qua dois 34. num. 132. ff. solilo marim. conqueffet & pro hac ex vi ipsius instrumenti execu-tio peti poterit, vt notat Bart. in d. I. Julianus, quem ultra alios sequuntur Rodericus Suarez in d. poſt rem, no abil. 3. num. 3. Palac. Rubeus ad 1. 6. 3. Tauri, num. 7. 2. Franciscus Antileius cap. 10. Prator. verbo execucion, sub n. 29. Ioan. Parlador. lib. 1. rer. quodid. cap. 6. 8. 2. n. 1. & 1. 3. & lib. 2. cap. fin. 5. p. 8. 2. n. 9. Marius Giurba, alios congettis, dei Sicilia 1. 5. n. 6. Caesar Argelus de acquiren. possef. quæst. 1. 7. num. 8. 5. quicquid contrarium velit Franc. Carafa, ad leges compila. cap. 1. n. 58. cum 4. seqq. & idem Caesar Argelus sibi contrarium d. tral. de acquir. poſt 9. 7. num. 147. Secus verò erit, si vt ex instrumento colligatur aliquid, extranens actus requiratur, vt accidit in instrumento locationis, pro certo tempore factio[n]am vt pro sequenti tempore locatio facta intelligatur, ne-cessit. eft. vt conductio finito primo tempore, ex con-ſenſu locationis permanerit in re locata, l. item que-ritur 13. alias 14. §. qui impleto. ff. locati, l. si cum hermes 7. C. cod. atque adeo ex instrumento illo non poterit executive agi pro penione sequentis temporis, vt velut receptissimum notarunt eleganter poſt alios Rebus 1. tom. ad 8. Gall. iii. de litter. obligator. art. 2. gl. 1. num. 91. (quidquid ipse nsequen: contrarium sentiat). Aut. Gom. in d. 6. 4. Tauri, n. 6. ad fin. vers. Ex quo subtler. Gregor. Lopez ad 1. 20. glos. magna, verbo. Secundus limita. 1. 8. part. 5. Didacus Petet ad 1. 4. sit. 8. lib. 3. ordinam. ver. Eſt amen dubium verum

Instrumentum, Mafcard. de probat. tom. 2. conclus. 991. alias 993. num. 8. Menoch. de *præsumpt.* lib. 3. *præsumpt.* 8.5. sub num. 46. Gundifalnus *l'az in præsumpt.* 4. p. tom. 1. cap. 3. num. 23. Borgninus *Canalcanus decisi.* Finizanensis 4. num. 8.3. pars. 1. Gomezius Legionensis in centur. *decisum nostrum quondam Senatus Hispalensis*, decisi 8.3. Cetia Barcinius *decisi Bononiensis* 6. n. 8. & seqq. D. Iacobus Valdesius, qui alios refert, addit. 1. ad *Roderic.* Sua. d. extensio. 2. Iosephus Cunia in *rius magna curia* 4.6. n. 6.4. Amator Roderic. d. art. 4. n. 3.3. Volanus d. 8.7. n. 5. optimè Stephanus Gratian. *discepta forens.* tom. 1. cap. 6.8. ex n. 3.2. Arsimon. *Teputus in compend. variar. iuris sent.* p. 3. tit. 3.7. cap. 1. vers. *Quando instrumentum, tametü ex profilo contumaciam post longam disputationem resolutum Nicolaus Intrigolius conf. 2.5. à n. 2.8. cuius fundamenta dumtaxat concludunt in primo iuris distinctionis causa, relato n. 3. & 34.*

36 Sed nec huic veritatis resolutioni, ac Senatus decisioni qui quam refragantur, qua pro contraria parte in limine adduximus argumenta. Non primum, cui responderemus, concedendo maiorem eos causam, quo pacta quibus se quis indemnum in contratu feruare vult, iure non improbantur, nec contraria sunt substantia, aut intrinseca nature ipsius contractus, ut in terminis illorum, ac similium iuris locorum, secus alias, quia tunc vel contractum vitabunt, vel ipsa virtutibunt, siue ab eo tollentur, iuxta ea, que looperius, ac dissertatione precedentium breviter notantur, iuncta reg. *Text. in leg. patia, que contra 6. C. de patiis, cum similibus, & notat gl. verbo conueniente, in d. l. 1. §. si conuenit, si depositi, similis gl. ult. in leg. fin. per Textum ibi, q. de suis, & legi. heredib. gl. 1. in fine in d. reg. contractus, & ceteri DD. ubique, optimè Philippus Dec. conf. 2.6.4. num. 2. lib. 1. & in similis propito aduerter eleganter Felicianus de *conf. lib. 1. cap. 1.0. num. 1.1. ad med. vers.* Neque obfusca argumenta. Qua ratione quacunque pacta gravamen adferunt debitorum census, sive conditionem eius deteriorum redditum, aut ex quibus quomodo cumque minuatur pretium census redimibilis, & si substantiam censualis contractus non eppognant, ab eo tamen sunt ut illicita reiencia, ut relolum, & variis exemplis ad proxim vivibus illustrant Joannes Martinez ab Olano in *concordia, & nona redit. antnom. lit. A. n. 10. & 1.1. Ioan. Gutierrez præst. q. lib. 2. q. 1.7.6. n. 3. Felician. 2.10m. de *confibus*, lib. 3. cap. ult. n. 6. vers. *Præterea ex eisdem anterioribus*, Gafpar Rodericus de *rebus suis*, lib. 1. q. 18. à n. 4.0. & lib. 2. q. 9.6. n. 1. & q. 15. n. 9.3. Auendau. de *conf. b. c. 1.9. n. 2.4. & c. 2.8. à num. 3. c. 3.6. n. 2.1. cap. 9.2. n. 6. & cap. 10.1. à num. 3. maximè n. 7. Ludonic. Cencius eod. *rat. p. 2. cap. 1. quest. 3. art. m. 1.3. ac per plures art. sequentes, ac decisi 14.6. à num. 9.****

38 Vnde ad minorum argumenti propositionem dicendum est, quod esti verum sit, patiōne, seu conditionem, de qua agimus, in eum finem dirigi, ut creditor censu securum, ac indemnum praetet, non tamen aque verum est, eiūmodi patiōne iustitia census contrarium non est, quia & si non repugnet substantiae, iuxta veriore lentitudinem, at abolitur censum repugnat eius intrinseca, natura, atque adeo facit, ut pactum ipsum ex modo, quo adiectum est, vitetur, & ut id fuisseatur, iuris supplementum, & interpretationem accipiat, quasi appositum ita fuisseatur, prot of iure adiici debuit, iuxta ea, que supra ex num. 2.1. latè diximus.

39 Neque obflat, quod ad minoris confirmationem dicebatur, pactum illud ex eo saltem licitum videri debere quod in re apud interpres contronera, medium eligit, quod omni difficultate caret; quia in primis respondeo, interpretum controneras longè à que-

quicquid contrarium defendant plures relati, ac recepta a Caffro Palao d. *disputat. 2. punto 10. n. 7.* Et solum * in easu magni dubij, ob rationum, & opiniorum hinc inde conticuum, tutus esse videatur in conscientia index, qui vni, vel alteri communis sententiae adhaeret, ex traditis à Ioseph. Ludouic. *decisi. Lucen.* 66. (qua est vlt.) à num. 2.1. Menoch. de *arburar.* lib. 2. cap. 3.7. num. 7. & *caſa 3.9. num. 1.9.* & de retinend. poss. remed. 3. à num. 7.6. 1.2. ad *præsumpt.* lib. 2. d. *præsumpt.* 7.1. n. 3.7. Sanchez d. *cap. 9. num. 45.* & de marini, lib. 2. *disput. 4.1. num. 3.* Caffro Palao ubi proxime, num. 5. Non quidem ita ut inter plures communes opiniones, tameu index vni potius quam alteri afflentur, pro amicitia tamem vel alio affectu gratificationi sit locus, vt plerique ex his volueret, & alij non pauci dicentes, questionem esse pro amico, quos curpunt merito Nauart. in cap. si quis aurem, num. 1.30. de *panis diff. 7.* Menoch. d. *caſa 3.9. n. 2.2.* & de *retin.* d. *rem. 3. à num. 7.6.* Ioan. Garl. de *expens. in initio*, num. 1.1. Antoninus Thelarus *decisi. Pedem. 8.9. num. 3. circa fin. & eius additio. l. 2. Segura Danalos in directorio *indicum Ecclesiarior. 1. p. cap. 1.4. à num. 2.3.* Gratiosus Ubertus in *legalibus congregatis, congressu 9. num. 20.* Ioan. Pet. Sudt. *conf. 2.2. num. 1.0.* & 1. Sigismundus Scaccia de *indicis lib. 1. cap. 1.0.2. num. 5. ad medium, vers.* Et quod magnum dubium, & lib. 2. *cap. 2. num. 6.3. 6.4. & 6.5.* Marin Giurba *decisi. 6.9. num. 18. vers.* Et de iure, Farinac. *aceſ. postmod. part. 1. decisi. 3.48. num. 1. post med. vers.* Sed etiam quando consenserit. Eadem igitur ratione * non tantum dicentur iure partium obscuria, ut regulariter reo, & possessori fauendum sit, iuxta iuris regulas, superius relatas, cum in facto obscurae sunt, ob paritatem probationem, vel quid simile, sed etiam cum in iure, ob varios eius intellectus, etiam si alter dicatur probabilitas, si iudex non magis in eum, quam in alios animum sumum inclinet, sed adhuc ut propendit, tunc enim potius reo, ac possessori fauere debet, quod & indicat *Textus in l. 2. illic, qualiscumque enim possessor hoc ipso, quod possessor est, plus iuris habet, quam ille, qui non possedit, ff. vti possedit, & in l. Arriana 47. in fine, illuc, vi faciliſ ſis ad liberationem, ff. de obligacion. & alii. & in criminalibus elegans *Textus in l. ab initio 5. vers.* Satius etenim, ff. de panis, iuncta illa prefata regula ratione, quam ex Aristotle inter alias commendant Alciat. & Menoch. de *præsumpt.* ille *reg. 2. præsumpt. 4.4. n. 1. vers.* Secunda ratio, hie vero lib. 2. *præsumpt. 9.0. n. 4.* quod nimurum * in contractu rationem, rei us oblectur reddentem, melius ei occidentem abolire, quam innocentem condemnare, que ratio ad iuris difficultatem planè refertur, & in terminis ita plane fenti doctissimus Pater Vazquez ad 1.2. *Diu Thome. disputat. 6.5. q. 1.9. art. 6. à num. 8.* assertens inter dubium facti, & iuris nullam congruum differentia rationem reddi posse, in *disputat. 6.6. cap. 7. num. 4.2. illic.* Adde quod nullus index in *furo exteriori proper organicas rationes, non valentes afferunt generare, possessor re, quam possidet, (polares, si cerum iudicium, & sententiam ferre vellet, &c. & nonnullis multo poli hac scripta hanc sententiam late, & eleganter defendit doctissimus Hispalensis Cartuianus Fater don Antonius Brau in libello de opinionum electione a iudice facienda, nuper edito anno 1633. ac ad me honoris ergo per ipsum transmisso, ex num. 1.1. usque ad fin. *disputationis.* Iuxta quam * resolutionem conciliante sunt contraria sententiae, quas in eo articulo, que opinio inter plures probabiles sequenda sit recta, ac late comprobatur Petrus Angelinus, Morta in *emperio iuris iusto 2. de iurisdict. omnium indicum, q. 5.* quicquid ipse inuolente loquatur, forum exterius ab intellectori non distinguens.***

Sed neque illud refragatur, quod secundo loco di-